

ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΚΑΙ
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΑΣΤΥΝΟΜΕΥΣΗ ΚΑΙ (ΑΝ)ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ
ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΣ

Τετάρτη 14 Μαρτίου 2012, ώρα 18.00, Αμφιθέατρο του Ρ/Σ «Αθήνα 9,84»

***"(Αν)ασφάλεια καταστηματαρχών Αθήνας και Πειραιά και νέες
μορφές αστυνόμευσης "***

*Καθηγήτρια Χριστίνα Ζαραφωνίτου, Διευθύντρια του ΠΜΣ Εγκληματολογίας
Παντείου Πανεπιστημίου*

Συνεργασία: Α.Πατελάκη & Β.Λέκκα, ΜΔΕ Εγκληματολογίας Παντείου Πανεπιστημίου

ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΝΑΣΦΑΛΕΙΑΣ/ ΦΟΒΟΥ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

ΕΤΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΣΦΑΛΕΙΑΣ/ΦΟΒΟΥ
<i>Ζαραφωνίτου, 1998</i>	58.7%
<i>Ζαραφωνίτου, 2004</i>	52.7%
<i>EU ICS, 2005</i>	55%
<i>Ζαραφωνίτου, Κουράκης, 2006</i>	56.5%
<i>Ζαραφωνίτου, 2010</i> (καταστηματάρχες)	58,9%

Παράμετροι υποβάθμισης της ποιότητας ζωής

- Η περιβαλλοντική υποβάθμιση (εγκαταλελειμμένα κτίρια, απορρίμματα στους δρόμους, κακός φωτισμός κ.ά.)
- Οι μεγάλες διαστάσεις των σχετικών με τα ναρκωτικά προβλημάτων
- Η ανεξέλεγκτη παράνομη πορνεία και το trafficking
- Ο υπερβολικά μεγάλος αριθμός μεταναστών –κυρίως παράνομων
- Οι εκτεταμένες διαστάσεις του παρεμπορίου
- Η κάμψη της εμπορικής δραστηριότητας (κλείσιμο καταστημάτων)
- Η εγκληματικότητα του «δρόμου» (επιθέσεις, κλοπές προσωπικών αντικειμένων και τσαντών, τραυματισμοί, απειλές και εκφοβισμοί)

ΔΙΑΧΥΤΗ ΕΝΤΥΠΩΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΠΕΡΙ:

- Απουσίας ενδιαφέροντος της Πολιτείας για την υποβάθμιση της ποιότητας ζωής τους
- Αναποτελεσματικής αστυνόμευσης
- Απουσίας στέρεων κοινωνικών δικτύων
- Απουσίας οργανωμένων προληπτικών πολιτικών

«Νέες μορφές αστυνόμευσης και η επίδρασή τους στο αίσθημα ασφάλειας των καταστηματαρχών Αθήνας και Πειραιά»

1. Το πρώτο μέρος της έρευνας υλοποιήθηκε μέσα από τη συμπλήρωση ερωτηματολογίων (1/5/2010 - 30/06/2010) σε αντιπροσωπευτικό δείγμα καταστηματαρχών (229) - (*clustered sampling*)

Επελέγησαν 3 περιοχές όπου υπήρχε αστυνομικός της γειτονιάς:

- Κέντρο της Αθήνας [Κ],
- Κέντρο του Πειραιά [ΔΘ],
- Μια απόκεντρη περιοχή [Η]

2. Το δεύτερο μέρος της έρευνας διεξήχθη (Ιούνιος 2010) μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων με εκπροσώπους των:

- Αστυνομικών της Γειτονιάς (ΑτΓ) των 3 ΑΤ (12),
- Μέλη της Ομάδας ΔΙ.ΑΣ. (2),
- Διοικητές των ΑΤ κάθε περιοχής (6)
- Επικεφαλής των ΑτΓ και ΔΙ.ΑΣ (2) της ΓΑΔΑ

ΟΜΑΔΑ ΔΙ.ΑΣ.

(=ΔΙΚΥΚΛΗ ΑΣΤΥΝΟΜΕΥΣΗ)

- Μάρτιος 2010: Οι **2004** αστυνομικοί που συμμετείχαν στη ομάδα ΔΙ.ΑΣ στην Αττική και οι **444** στη Θεσσαλονίκη, επιβαίνουν σε μοτοσικλέτες μεγάλου κυβισμού ανά δύο και περιπολούν στις γειτονιές των πόλεων βάσει σχεδιασμού που στηρίζεται κυρίως στην έκταση της κάθε περιοχής και στη χαρτογράφηση του εγκλήματος
- Ο ρόλος τους είναι προληπτικός και κατασταλτικός και αποσκοπούν στην μείωση της εγκληματικότητας και την ενίσχυση του αισθήματος ασφάλειας των πολιτών

Αστυνομικός της Γειτονιάς

- Ιανουάριος 2010: **218** αστυνομικοί παρουσιάστηκαν σε συνολικά **45** Αστυνομικά Τμήματα σε **Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα** κι άλλες **μεγάλες πόλεις** και άρχισαν να **περιπολούν εποχούμενοι** ανά δύο σε δίκυκλα
- Π.Δ141/1991 (74^α): ο «Αστυνομικός της Γειτονιάς» **προσεγγίζει**, σε συνεργασία με τους κατοίκους και τους τοπικούς φορείς, τα προβλήματα που σχετίζονται με την **ασφάλεια στις γειτονιές**, παρεμβαίνει για την **επίλυσή τους**, συμβάλλει στην **πρόληψη της εγκληματικότητας** και ενδυναμώνει το **αίσθημα ασφάλειας των πολιτών**

«Κοινοτική Αστυνόμευση»

- ⦿ την εγγύτητα στους πολίτες και τα προβλήματά τους,
- ⦿ την αμεσότητα της δράσης τους
- ⦿ την επιδίωξη της αποτελεσματικότητάς της και
- ⦿ τη δυνατότητα συνεργασίας με τοπικούς φορείς και πολίτες

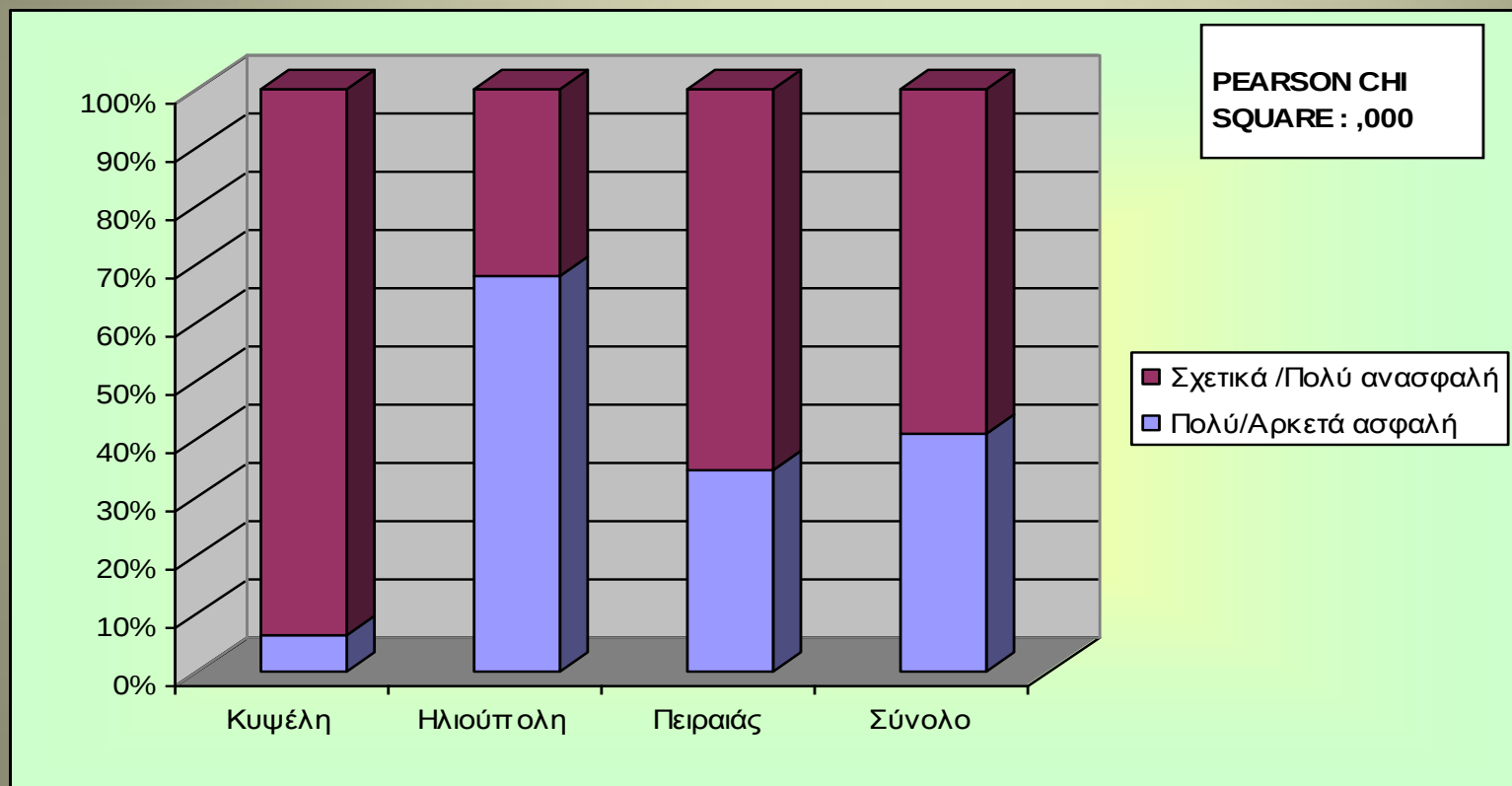
Κυριότερα ερευνητικά ευρήματα: Συνεντεύξεις με Αστυνομικούς

- Οι **ΑΤΓ** έχουν κατανοήσει την αποστολή και τις προτεραιότητες του ρόλου τους, δίνοντας έμφαση στην εμπέδωση του **αισθήματος ασφάλειας** των πολιτών και **εμπιστοσύνης τους στην αστυνομία** καθώς και στην **πρόληψη της εγκληματικότητας**.
- Ο ρόλος του ΑτΓ στη βελτίωση της εικόνας της Αστυνομίας στις αναπαραστάσεις των πολιτών **δεν αμφισβητείται** από κανέναν συνάδελφό τους ούτε ανώτερό τους.
- Το σύνολο του δείγματος θεωρεί ως **αποτελεσματικότερη μορφή αστυνόμευσης την ομάδα ΔΙΑΣ**.

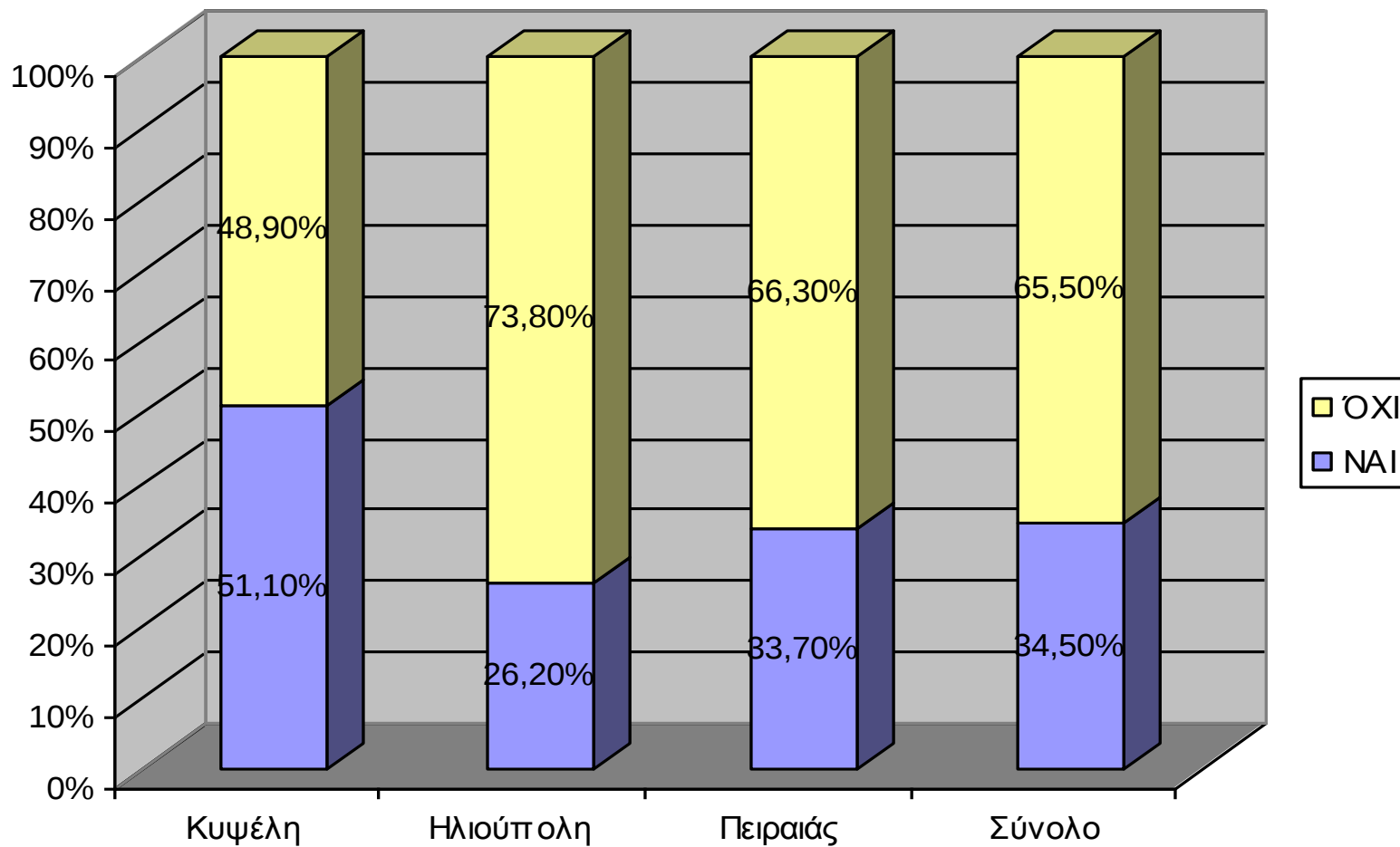
- Ειδικά για τον **ΑτΓ**, ομόφωνα διατυπώνεται η άποψη πως θα μπορούσε **να βελτιωθεί**: Οι ίδιοι οι ΑτΓ προτείνουν καλύτερη οργάνωση, ενίσχυση και στήριξη καθώς και ενημέρωση του κοινού.
- Αναφορικά με **τα αρνητικά στοιχεία**, οι ΑτΓ αναφέρονται στην απουσία ουσιαστικής στήριξης, υλικοτεχνικής υποδομής και ενημέρωσης και στην αναγκαιότητα «συντονιστή των ενεργειών της ομάδας». Από την πλευρά των Διοικητών έγινε αναφορά στην «αποδυνάμωση των ΑΤ».
- Στον προβληματισμό **νόμος/τάξη και ασφάλεια/ελευθερία**, η πλειονότητα των απαντήσεων συγκλίνουν στην άποψη πως πρόκειται για ψευδοδίλλημα.

Κυριότερα ερευνητικά ευρήματα: Ερωτηματολόγια σε καταστηματάρχες

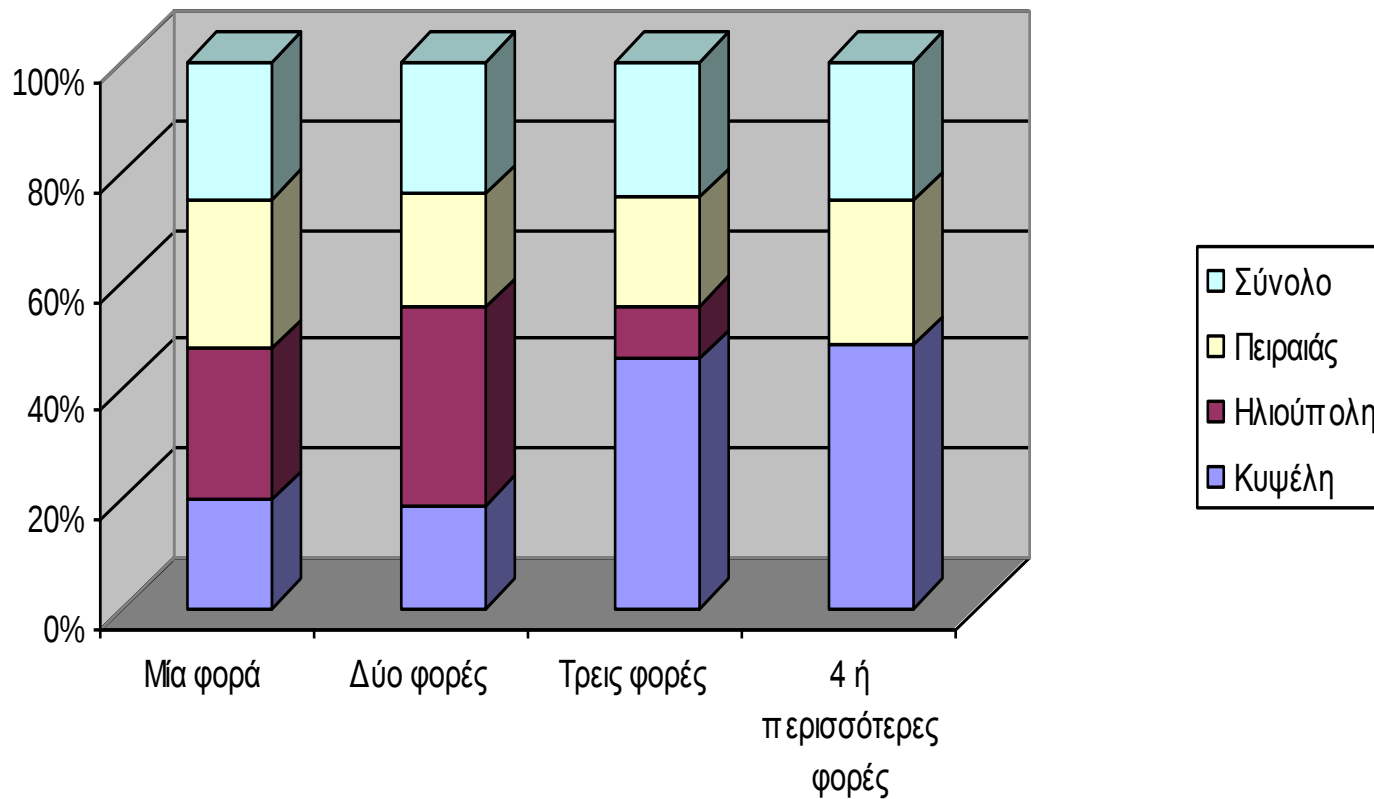
Γράφημα 1. Πώς χαρακτηρίζετε τη γειτονιά στην οποία βρίσκεται το κατάστημά σας

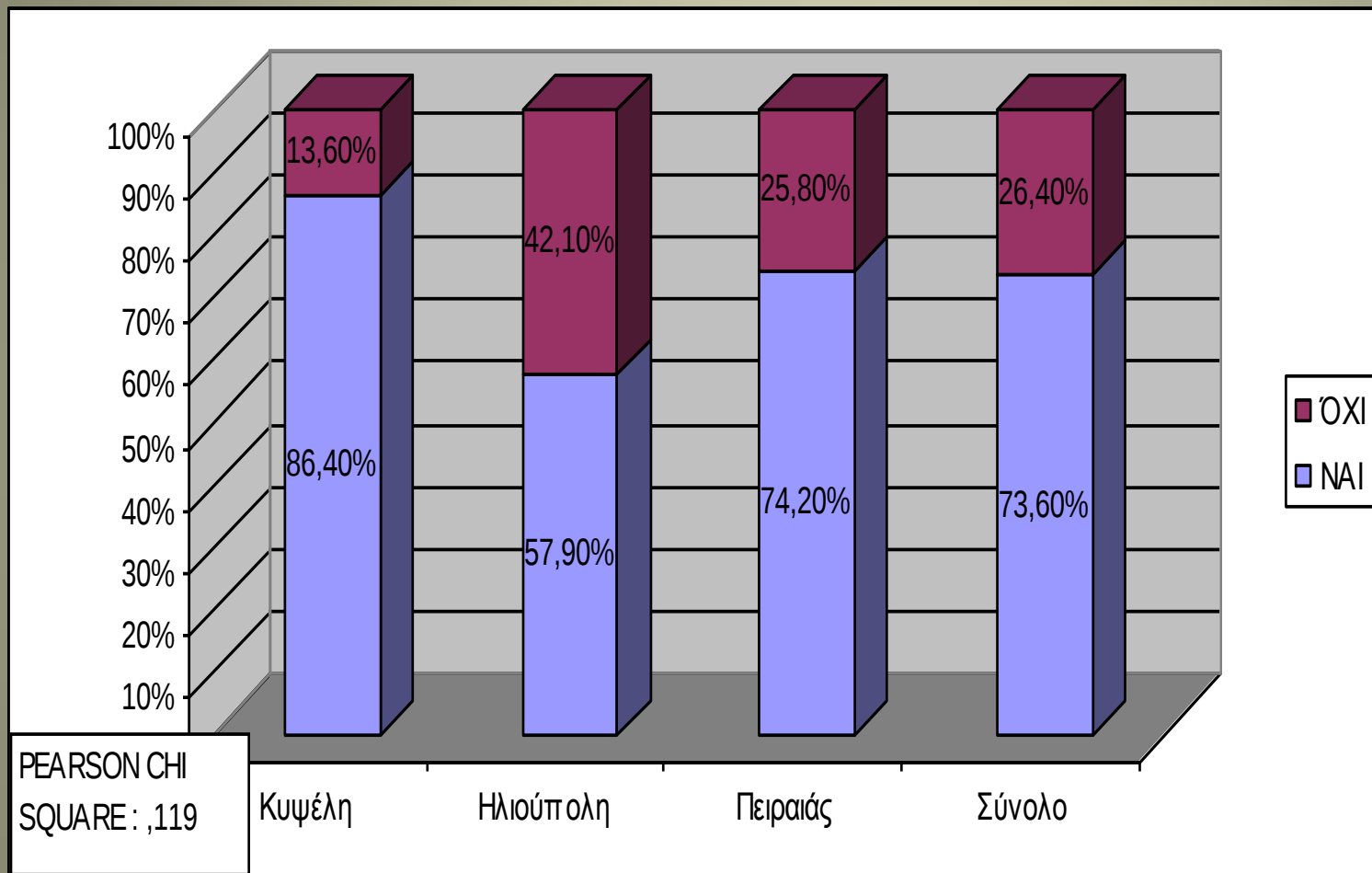
Γράφημα 2. Θυματοποίηση ανά περιοχή

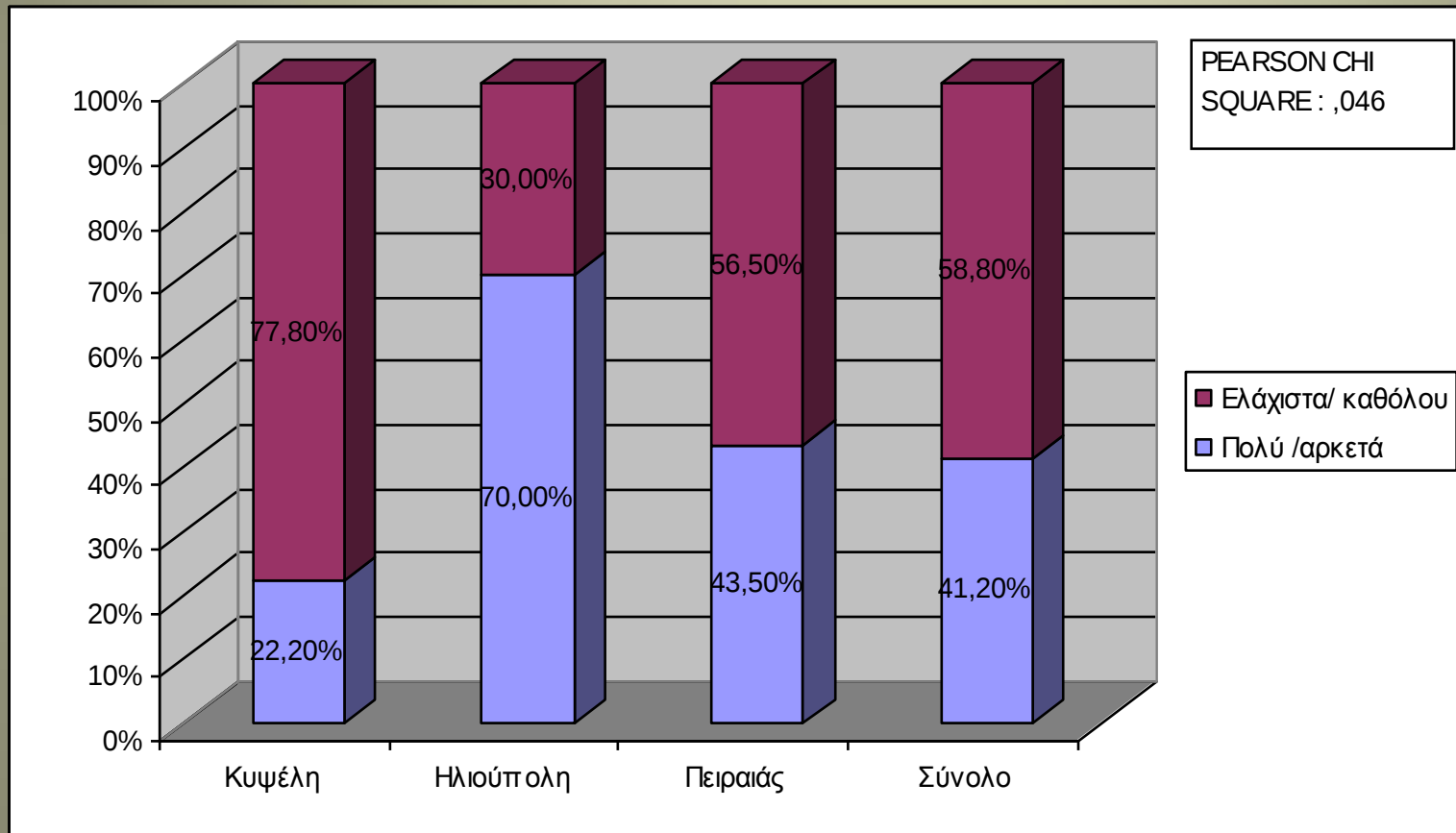
Γράφημα 3.Επαναλαμβανόμενη θυματοποίηση ανά περιοχή

Γράφημα 4. Καταγγελία στην αστυνομία

Γράφημα 5. Ικανοποίηση από την καταγγελία ανά περιοχή

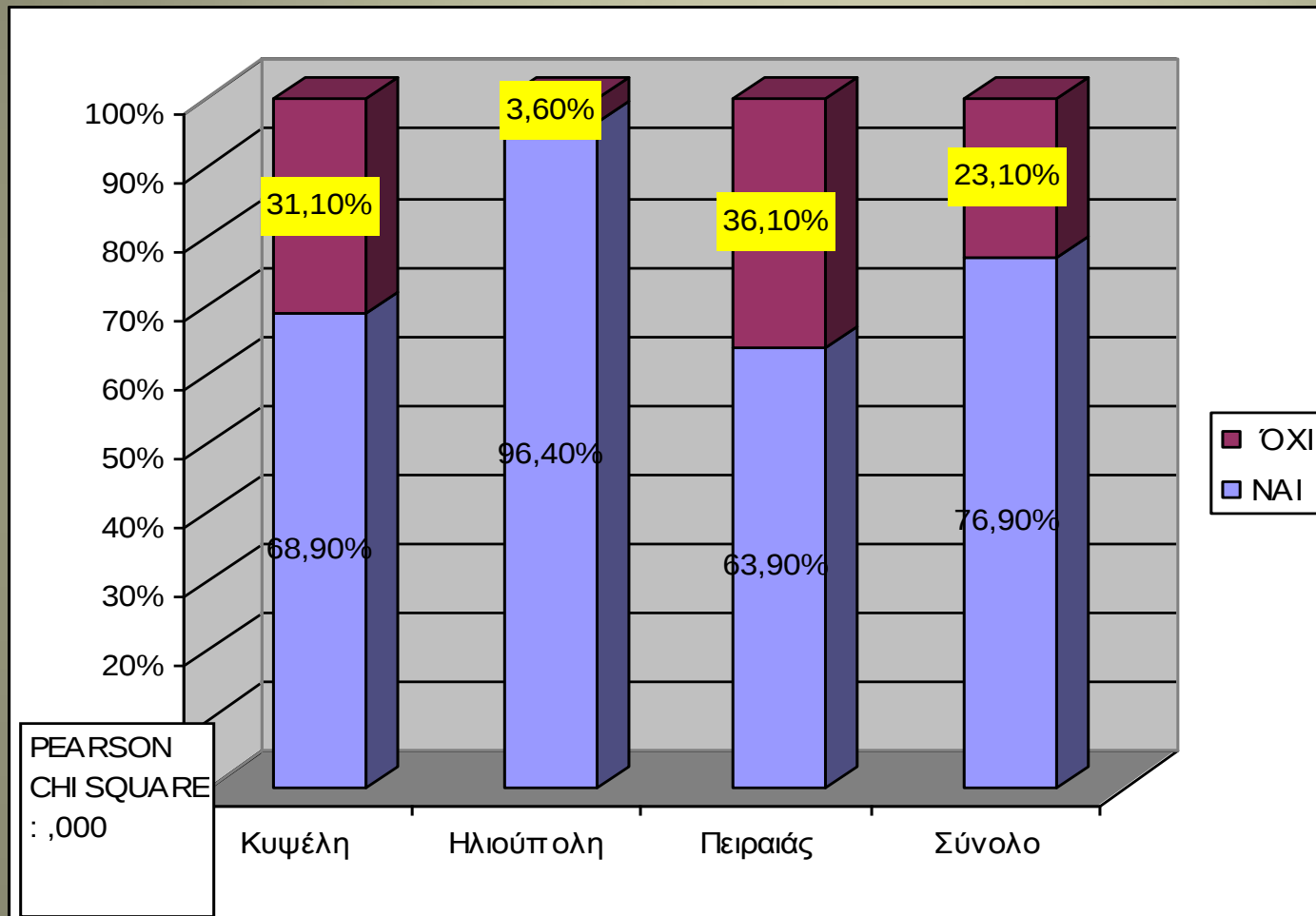
Λόγοι ικανοποίησης από καταγγελία

- έγκαιρη επέμβαση,
- ενδιαφέρον και προσπάθεια,
- Αποτελεσματικότητα

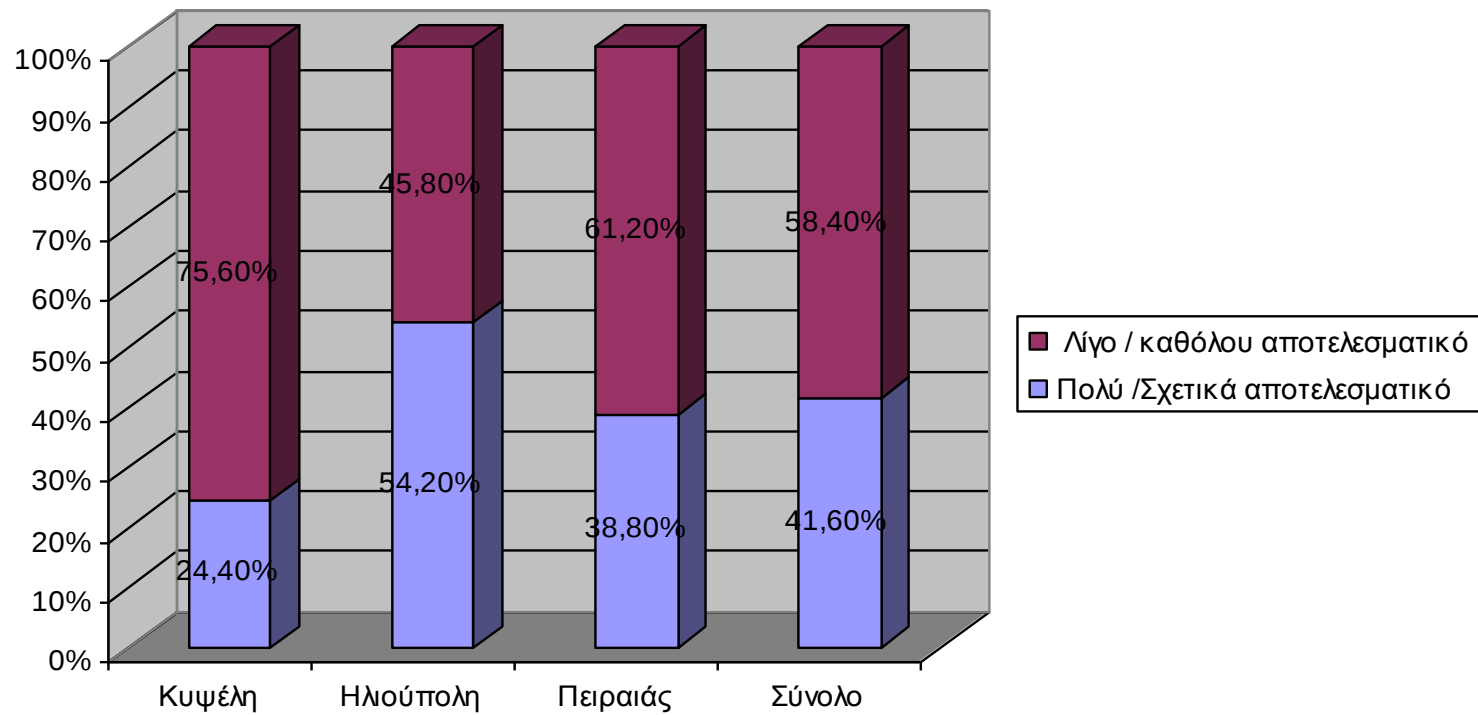
Λόγοι ανικανοποίητου από καταγγελία

- αναποτελεσματικότητα
- αδιαφορία,
- έλλειψη παρουσίας
- ανεπαρκής αντιμετώπιση και
- γραφειοκρατία

Γράφημα 6. Τοποθέτηση συστημάτων ασφαλείας ανά περιοχή

Γράφημα 7. Αξιολόγηση αστυνομικού έργου

Προτάσεις τους για τη βελτίωση εν γένει της αστυνομίας

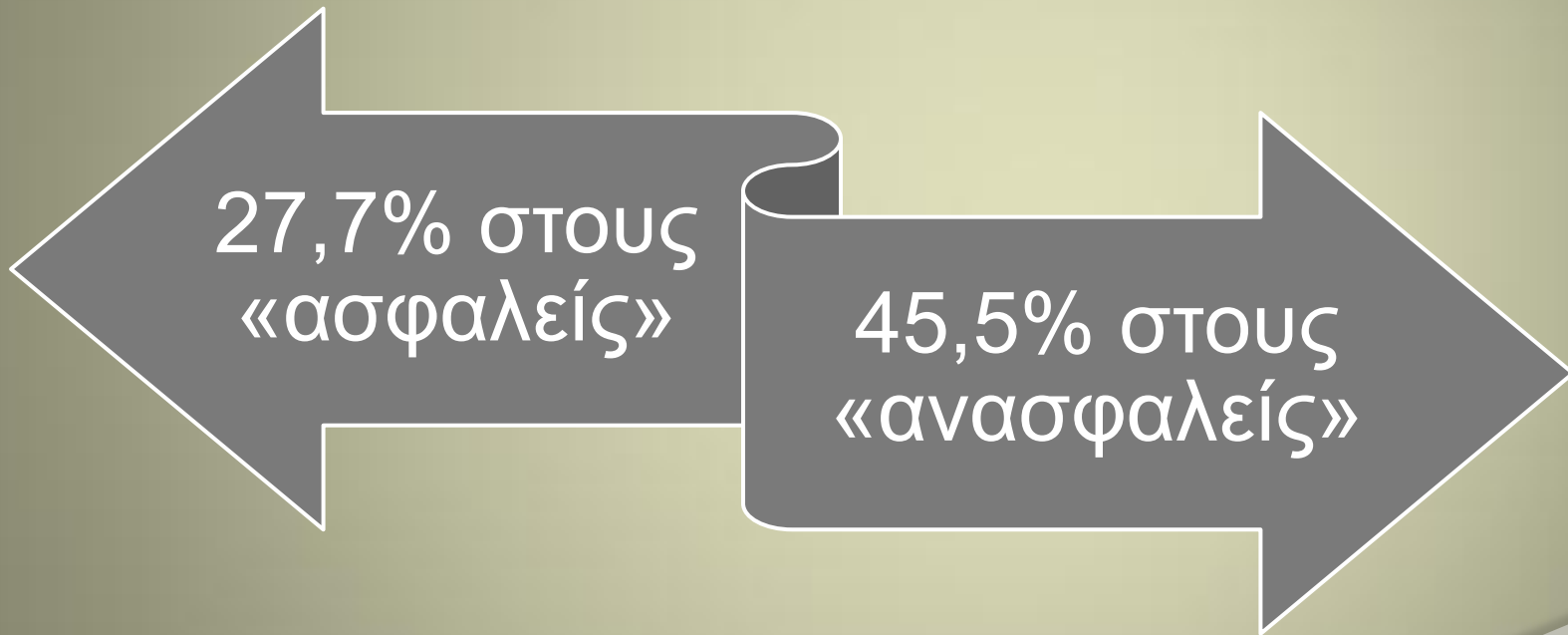
- εντονότερη παρουσία, (26,5%)
- περισσότερες περιπολίες (16,5%) και
- καλύτερη κατάρτιση (10,4%).

Χαρακτηριστικά που θα ήθελαν να έχει η αστυνομία

- ◉ Να συνεργάζεται με τους πολίτες (23,90%)
- ◉ Να είναι προσιτή στον πολίτη (19,90%)
- ◉ Να είναι πιο εκπαιδευμένη (16,50%)
- ◉ Να κάνει αισθητή/ορατή την παρουσία της (15,80%)
- ◉ Να συνεργάζονται τα διάφορα αστυνομικά σώματα μεταξύ τους (9,30%)
- ◉ Να σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα (7,30%)

«Πιστεύετε ότι προκειμένου οι πολίτες να αισθάνονται ασφαλείς θα πρέπει να περιοριστούν οι ατομικές τους ελευθερίες;»

Συμφωνία από:

ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Κοινή αποδοχή ενός **μοντέλου αστυνομίας** που συνδυάζει την **εγγύτητα** και την **αποτελεσματικότητα**
- Συσχέτιση **ανασφάλειας και φόβου του εγκλήματος με έλλειψη εμπιστοσύνης στην αστυνομία**
- Συσχέτιση **ανασφάλειας και φόβου του εγκλήματος με προηγούμενη θυματοποίηση** (και κυρίως επαναλαμβανόμενη)
- Συσχέτιση **ανασφάλειας και φόβου του εγκλήματος με πρόσληψη υποβάθμισης γειτονιάς, αντικοινωνικότητες και περιβαλλοντική 'αταξία'**

- ⊙ **Επικέντρωση προβλημάτων στο κέντρο της Αθήνας**
- ⊙ **Διάχυτη εντύπωση περί απουσίας κρατικού ενδιαφέροντος και επίσημου κοινωνικού ελέγχου** των εγκληματικών απειλών
- ⊙ **Αίσθηση περί εγκατάλειψης περιοχών και κατοίκων τους**
- ⊙ **Απαίτηση ‘φυσικής’ παρουσίας της αστυνομίας = περιπολίες**

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Αναβάθμιση του κέντρου

- Ανακοπή της εγκατάλειψής του από τους παραδοσιακούς κατοίκους του
- Θετικές δράσεις

Αντιστροφή της εξέλιξης

- μέτρα βελτίωσης της ποιότητας ζωής
- κίνητρα παραμονής τους

ΑΝΤΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΟΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

- Η σημερινή παγκοσμιοποιημένη πόλη βιώνει συχνά την πολυπολιτισμικότητα ως πολιτισμική σύγκρουση, με συνεπακόλουθο την υποκατάσταση του σεβασμού στην αξία του ανθρώπου από την καχυποψία, τον ανταγωνισμό και την έλλειψη κοινωνικής αλληλεγγύης. Στο περιβάλλον αυτό διακυβεύονται δύο βασικά στοιχεία της ατομικής και κοινωνικής ανάπτυξης: **η ασφάλεια και η ελευθερία.**
- Η σύγχρονη **Αθήνα** αντανακλά πολλές από τις αρνητικές όψεις της παραπάνω εξέλιξης. **Ίσως να είναι η μόνη ευρωπαϊκή πρωτεύουσα που οι κάτοικοί της διστάζουν όχι απλά να κατοικήσουν αλλά και να διέλθουν από το κέντρο της.** Ενδεικτική είναι η κατάταξή της στην πρώτη θέση ανασφάλειας και φόβου του εγκλήματος των κατοίκων της συγκριτικά με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες καθώς και η αρνητικότερη αξιολόγηση της ποιότητας ζωής τους, σύμφωνα με την τελευταία ευρωπαϊκή έρευνα θυματοποίησης.

- Πόσο εφικτό είναι, όμως, να αντιμετωπισθούν τα προβλήματα βίας, κοινωνικής και περιβαλλοντικής «αταξίας» και καθημερινής εγκληματικότητας όταν προσεγγίζονται αποκομμένα από τα συνολικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η κοινωνία; Προφανώς καθόλου εφικτό, εφόσον το έγκλημα, ως κατ' εξοχήν κοινωνικό φαινόμενο, συναρτάται με τις συνολικές όψεις της κοινωνικής ζωής σε δεδομένο χωροχρονικό πλαίσιο. Από την άλλη πλευρά, ούτε οι «ηθικοί πανικοί» ούτε, όμως, και οι στρουθοκαμηλισμοί μπορούν να συμβάλουν στην άμβλυνση των υπαρκτών αυτών προβλημάτων.
- Στις περιπτώσεις «κρίσεων», όπως αυτές που αντιμετωπίζει η Αθήνα σήμερα, ο ρυθμιστικός ρόλος του κράτους οφείλει να είναι καθοριστικός. Μέσα από τις απαραίτητες συνέργειες με την τοπική κοινωνία και τους αρμόδιους φορείς, θα πρέπει να συνδυασθούν άμεσες δράσεις και παρεμβάσεις με πιο μακροπρόθεσμες πολιτικές, ούτως ώστε η πόλη να ξαναβρεί το θετικό της ρόλο και οι πολίτες της να μπορούν εξίσου να την «ιδιοποιηθούν».

Σας ευχαριστώ

Καθηγήτρια Χριστίνα Ζαραφωνίτου

Διευθύντρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εγκληματολογίας

Πάντειο Πανεπιστήμιο

Email: chrizara@panteion.gr